

Opis systemu kontroli wewnętrznej w PLUS BANK S.A.

System kontroli wewnętrznej stanowi jeden z elementów zarządzania Bankiem, którego zasady i cele wynikają z przepisów prawa i wytycznych Komisji Nadzoru Finansowego w szczególności tj.

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe,
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach,
- Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach z kwietnia 2017 r. Komisji Nadzoru Finansowego.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej, zgodnie z Prawem bankowym, jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank identyfikuje cele szczegółowe powiązane z procesami funkcjonującymi w Banku.

Dla zapewnienia realizacji w/w celów system kontroli wewnętrznej w Banku obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, podmioty zależne oraz podmioty, z którymi Bank zawarł umowy, o których mowa w art. 6a – 6d ustawy Prawo bankowe.

II. Rola organów Banku

1. Zarząd

Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatnego i skutecznego funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym w szczególności poprzez:

- zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli, komórkę do spraw zgodności i komórkę audytu wewnętrznego oraz zapewnia niezależność działania tych komórek,
- zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką do spraw zgodności, komórką audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,
- zapewnienie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych,
- ustanowienie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w tym określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
- wprowadzenie regulacji wewnętrznych w Banku w zakresie systemu kontroli wewnętrznej w tym Polityki Systemu kontroli wewnętrznej, Zasad organizacji funkcji kontroli, Polityki zgodności,
- zapewnienie funkcjonowania Matrycy funkcji kontroli,

- zapewnienie mechanizmów gwarantujących niezależność komórki audytu wewnętrznego oraz komórki do spraw zgodności,
- ustanowienie odpowiednich zasad raportowania w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, w tym zasad raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu.

Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełniania zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
- skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
- zapewniania niezależności komórce ds. zgodności i komórce audytu wewnętrznego,
- zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki ds. zgodności oraz audytorów wewnętrznych.

2. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności. W ramach powyższych zadań Rada Nadzorcza Banku zatwierdza:

- politykę systemu kontroli wewnętrznej zawierającą m.in. ogólne założenia funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w banku, zadania i odpowiedzialność na poszczególnych szczeblach organizacyjnych i decyzyjnych, zasady współpracy audytu wewnętrznego z audytem wewnętrznym w podmiotach zależnych, a także zasady raportowania w zakresie systemu kontroli wewnętrznej,
- ustanowione przez Zarząd Banku kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- zaakceptowane przez Zarząd Banku zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, obejmujących co najmniej nieprawidłowości znaczące i krytyczne.

W ramach nadzoru nad zapewnianiem zgodności Rada Nadzorcza Banku:

- zatwierdza Politykę zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności w PLUS BANK S.A. oraz Regulamin funkcjonowania Biura ds. Compliance,
- zatwierdza, zaopiniowany przez Zarząd Banku, Roczny plan Biura ds. Compliance,
- nadzoruje wykonywanie przez Zarząd Banku obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- zatwierdza zasady rocznego raportowania przez Biuro ds. Compliance w zakresie realizacji zadań tej komórki,
- co najmniej raz w roku ocenia komórkę ds. zgodności oraz efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe raporty Biura ds. Compliance oraz inne informacje przekazywane od Zarządu Banku.

W ramach nadzoru nad działalnością komórki audytu wewnętrznego (DAW) stanowiącej trzecią linię obrony, Rada Nadzorcza Banku zatwierdza:

- Kartę audytu PLUS BANK S.A. oraz opracowaną przez Dyrektora DAW strategię działalności komórki audytu wewnętrznego,
- Plany audytu (roczny i wieloletni), zaopiniowane przez Zarząd Banku,

- Program zapewnienia i poprawy jakości działalności zapewniającej i doradczej wykonywanej przez komórkę audytu wewnętrznego w PLUS BANK S.A., zawierający m.in. zasady przenoszenia pracowników z innych komórek organizacyjnych Banku do komórki audytu wewnętrznego oraz zasady doskonalenia audytorów wewnętrznych i zasady okresowej oceny pracy audytorów wewnętrznych.

3. Komitet Audytu

Celem działania Komitetu Audytu jest wspieranie Rady Nadzorczej Banku w wykonywaniu jej obowiązków kontrolnych i nadzorczych w odniesieniu do skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku.

Rada Nadzorcza zleciła bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej Komitetowi Audytu.

III. Schemat organizacji trzech linii obrony

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Pierwsza linia obrony, realizowana jest przez pracowników operacyjnie zarządzających poszczególnymi obszarami ryzyka w procesach lub etapach procesów realizowanych w Banku, w szczególności w procesach uznanych za istotne. Za realizację funkcji kontroli w podległych jednostkach/komórkach organizacyjnych zgodnie z zakresem ich działalności odpowiadają dyrektorzy jednostek/komórek będących w pierwszej linii obrony.

Drugą linię obrony stanowią:

- pracownicy w komórkach organizacyjnych zarządzający poszczególnymi obszarami ryzyka, w szczególności ryzyka kredytowego, rynkowego, finansowego, operacyjnego, płynności, prawnego oraz innymi wydzielonymi obszarami w działalności Banku np. zarządzania zasobami ludzkimi, rachunkowości, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii obrony;
- działalność komórki do spraw zgodności - Biuro ds. Compliance.

Trzecią linię obrony stanowi Departament Audytu wewnętrznego.

Na wszystkich poziomach w ramach systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu. Stosowanie odpowiednio zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych zapewnia w Banku realizację celów systemu kontroli wewnętrznej, w tym odpowiednie działanie mechanizmów kontroli ryzyka. Zapewnienie niezależności monitorowania pionowego następuje poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony, a niezależność monitorowania poziomego poprzez jednoznaczne rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów. Bank określił kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej.

IV. Funkcja kontroli

Funkcja kontroli stanowi element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Bank zapewnia realizację funkcji kontroli poprzez: 1) wyodrębnienie i przestrzeganie mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w tym kluczowych mechanizmów kontrolnych przypisanych co najmniej procesom istotnym w Banku; 2) niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych; 3) raportowanie w ramach Funkcji kontroli. W Banku zdefiniowane są procesy istotne dla prowadzonej działalności. Ich identyfikacja, opisanie oraz zatwierdzanie następuje zgodnie z postanowieniami *Procedury wylaniania procesów istotnych w PLUS BANK S.A.*, w której określona została także zawartość matrycy funkcji kontroli. Za dokumentowanie funkcji kontroli w formie matrycy funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie niezbędnych informacji o celach głównych i celach szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej i procesach istotnych oraz za koordynację procesu wprowadzania i aktualizacji informacji przez (w tym właścicieli procesów istotnych) pierwszą i drugą linię obrony odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki ds. zgodności i komórki audytu wewnętrznej

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębnione są:

- Komórka ds. zgodności umiejscowiona w drugiej linii obrony - Biuro ds. Compliance, której zadaniem jest:
 - 1) zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmujące identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie oraz raportowanie o ryzyku braku zgodności;
 - 2) monitorowanie zgodności w ramach funkcji kontroli.
- Departament Audytu Wewnętrznego, stanowiący trzecią linię obrony, którego zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznej.

Biuro ds. Compliance:

Biuro ds. Compliance jest wyodrębnioną komórką ds. zgodności w Banku należącą do systemu kontroli wewnętrznej w ramach drugiej linii obrony, usytuowaną w Pionie Prezesa Zarządu Banku.

Biuro do spraw Compliance wykonuje zadania w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie w tym do zadań Biura w szczególności należy:

- opracowywanie, aktualizacja oraz wdrażanie wewnętrznych regulacji w zakresie funkcjonowania Biura ds. Compliance oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku w tym nadzór nad ich przestrzeganiem przez jednostki/komórki organizacyjne Banku,
- zapewnienie zgodności działań Banku z wybranymi przepisami prawa standardami rynkowymi oraz wewnętrznymi aktami normatywnymi obowiązującymi w Banku w ramach funkcji kontroli w szczególności poprzez weryfikację bieżącą oraz testowanie,
- przeprowadzanie testów zgodności w jednostkach/komórkach organizacyjnych Banku mających na celu zweryfikowanie przestrzegania w szczególności mechanizmów kontrolnych zapewniających osiągnięcie zgodności działania Banku z określonymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, i standardami rynkowym,
- zarządzanie ryzykiem braku zgodności poprzez identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności,
- wsparcie i monitorowanie jednostek organizacyjnych Banku w zakresie prawidłowego stosowania zasad z zakresu ryzyka braku zgodności w tym przygotowywanie szkoleń dla pracowników Banku z zakresu ryzyka braku zgodności,
- okresowe raportowanie w ramach Systemu Informacji Zarządczej w szczególności o wynikach identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka braku zgodności w tym o wynikach testowania oraz w zakresie realizacji innych regulaminowych zadań Biura do Zarządu Banku, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej,
- niezwłoczne informowanie o wykrytych nieprawidłowości krytycznych do Zarządu Banku i Komitetu Audytu oraz Radę Nadzorczą w przypadku gdy zidentyfikowana wielkość ryzyka jest wysoka lub krytyczna.

Niezależność Biura ds. Compliance zapewniona jest poprzez:

- formalne wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej Banku,
- bezpośrednio przyporządkowanie organizacyjne Prezesowi Zarządu Banku,
- zatwierdzenie powołania i odwołania kierującego komórką ds. zgodności (Dyrektora Biura ds. Compliance) przez Zarząd Banku po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej Banku, przy czym zgoda na odwołanie Dyrektora Biura ds. Compliance wydawana jest po uprzednim jego wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą,
- niezwłoczne poinformowanie KNF o zmianie na stanowisku Dyrektora Biura ds. Compliance wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany,
- zapewnienie mechanizmów chroniących pracowników Biura ds. Compliance przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę,
- udział Dyrektora Biura ds. Compliance (lub osoby zastępującej) w posiedzeniach Zarządu Banku,
- udział Dyrektora Biura ds. Compliance (lub osoby zastępującej) w posiedzeniach Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej, w przypadku gdy przedmiotem posiedzenia są odpowiednio zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnieniem zgodności lub zarządzaniem ryzykiem,
- zapewniony bezpośredni kontakt Dyrektora Biura ds. Compliance z Członkami Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku i Komitetu Audytu,
- zapewnienie pracownikom Biura ds. Compliance swobodnego dostępu do wszelkich niezbędnych informacji i danych (w tym poufnych i wrażliwych) oraz możliwości komunikowania się ze wszystkimi pracownikami Banku, w zakresie niezbędnym do wykonywania swoich obowiązków.

Departament Audytu Wewnętrznego

Audyt wewnętrzny obejmuje działalność zapewniającą oraz doradczą. Zadania o charakterze zapewniającym stanowią podstawową działalność audytu wewnętrznego. Zadania o charakterze doradczym nie powinny przekraczać 5% łącznego czasu pracy w danym roku wszystkich pracowników, włączając Dyrektora DAW.

W ramach działalności zapewniającej komórka audytu wewnętrznego jest odpowiedzialna za dokonanie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, poprzez przeprowadzanie badań audytowych w ramach procesu audytowego.

Do zadań komórki audytu wewnętrznego należy także:

- 1) współpraca z audytorami zewnętrznymi, inspektorami KNF, biegłym rewidentem,
- 2) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Departament Audytu Wewnętrznego w wyniku dokonanych badań audytowych, w tym raportowanie o efektywności zaleceń,
- 3) nadzór nad realizacją zaleceń pionspekcyjnych wydanych przez KNF, zadań wynikających z pism KNF (np. BION),
- 4) niezwłoczne informowanie Zarządu Banku i Komitetu Audytu o nieprawidłowościach krytycznych wykrytych w ramach badań audytowych,
- 5) okresowe raportowanie w ramach Systemu Informacji Zarządczej (SIZ) o realizacji planów audytu, wynikach oceny adekwatności i skuteczności procesów zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz efektywności realizacji zaleceń audytowych i wydanych przez zewnętrzne orany kontrolne, w tym KNF,
- 6) opracowywanie regulacji wewnętrznych dotyczących funkcjonowania Departamentu Audytu Wewnętrznego.

Niezależność Departamentu Audytu Wewnętrznego zapewniona jest poprzez:

- formalne wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej Banku,
- bezpośrednio przyporządkowanie organizacyjne Prezesowi Zarządu Banku,

- zatwierdzenie powołania i odwołania kierującego komórką audytu wewnętrznego (Dyrektora Audytu Wewnętrznego) przez Zarząd Banku po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej Banku, przy czym zgoda na odwołanie Dyrektora DAW wydawana jest po uprzednim jego wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą,
- niezwłoczne poinformowanie KNF o zmianie na stanowisku Dyrektora DAW wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany,
- zapewnienie mechanizmów chroniących pracowników Departamentu Audytu Wewnętrznego przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę,
- udział Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego (lub osoby zastępującej) w posiedzeniach Zarządu Banku i na tych posiedzeniach Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej, na których omawiana jest działalność audytu wewnętrznego, systemu kontroli wewnętrznej, zapewnienia zgodności lub zarządzania ryzykiem, w tym przynajmniej raz w roku w zamkniętym posiedzeniu Komitetu Audytu, bez udziału osób trzecich,
- udział Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego (lub osoby zastępującej) na prawach obserwatora w wybranych posiedzeniach komitetów powołanych przez Zarząd Banku,
- bezpośredni kontakt Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego (lub osoby zastępującej) z członkami Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku,
- wyłączenie Departamentu Audytu Wewnętrznego, jako trzeciej linii obrony, z niezależnego monitorowania ze strony komórek organizacyjnych (stanowisk) usytuowanych w ramach drugiej linii obrony,
- wyłączenie audytu z działalności operacyjnej Banku, w tym zakaz łączenia Departamentu Audytu Wewnętrznego z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku,
- zapewnienie pracownikom Departamentu Audytu Wewnętrznego swobodnego dostępu do wszelkich niezbędnych informacji i danych (w tym poufnych i wrażliwych) oraz możliwości komunikowania się ze wszystkimi pracownikami Banku, w zakresie niezbędnym do wykonywania swoich obowiązków,
- identyfikowanie konfliktu interesów.

VI. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej dokonywanej przez Radę Nadzorczą

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej, niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli z uwzględnieniem:

- opinii Komitetu Audytu,
- informacji Zarządu Banku o sposobie wykonywania zadań z zakresu Systemu kontroli wewnętrznej,
- okresowych raportów Biura ds. Compliance, Departamentu Audytu Wewnętrznego oraz Departamentu Ryzyka Operacyjnego (każda ze wskazanych komórek organizacyjnych przygotowuje raport z własnego obszaru odpowiedzialności),
- ustaleń biegłego rewidenta,
- ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (KNF, UOKiK, GIIF),
- istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności Systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

Ocena adekwatności i skuteczności Systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest przez Radę Nadzorczą w oparciu o kryteria przedstawione w *Zasadach organizacji funkcji kontroli w Plus Bank S.A.*